

El Certificat de traducció i interpretació jurades i el Registre de traductors i intèrprets jurats: de projecte a realitat

Si l'origen de la traducció i la interpretació jurades en català (TIJ) cal situar-lo en les gestions iniciades l'any 1983,¹ la seva concreció en la forma d'un Certificat de traducció i interpretació jurades (CTIJ) i en la d'un Registre de traductors i intèrprets jurats (RTIJ) cal buscar-la en el Decret 87/1994, de 19 d'abril, de traducció i interpretació jurades d'altres llengües al català (DOGC 1892, de 4 de maig de 1994).

El Certificat de traducció i interpretació jurades (CTIJ)

La concepció d'aquest Certificat, nascut amb la missió d'acreditar l'habilitació professional per a la TIJ, preveia la valoració dels coneixements de llengua catalana, en un nivell equiparable al D de la Junta Permanent de Català; de dret, en un nivell de coneixements molt general, com a requisit previ per poder accedir a les proves de traducció i d'interpretació. Quant a la prova de traducció —totalment independent de la d'interpretació—, s'hi establia un exercici de traducció directa —el més valorat—, tres preguntes relatives a tres punts concrets de la traducció i una traducció inversa. La prova d'interpretació preveia la valoració de la capacitat de fer una interpretació consecutiva d'enllaç. Pel que fa a les llengües, d'entrada es van tenir en compte les tres llengües amb les quals el català té més relacions: l'anglès, l'espanyol i el francès.

El disseny del CTIJ —iniciat abans de la publicació del Decret esmentat— va anar a càrrec d'un grup de treball format per persones vinculades a organismes dedicats a la traducció, la interpretació, l'ensenyament de llengües i el dret, com ara les facultats de traducció i interpretació de la Universitat Autònoma de Barcelona, de la

Universitat Pompeu Fabra i dels Estudis Universitaris de Vic, l'Escola Oficial d'Idiomes i l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, amb l'impuls de la Direcció General de Política Lingüística per mitjà de la Secció d'Avaluació del Servei d'Assessorament Lingüístic.

El novembre de 1994 va tenir lloc la prova pilot i la seva valoració es va allargar fins a mitjan primavera de 1995, moment en què es va iniciar l'elaboració de les proves de la primera convocatòria, adreçada al públic en general, i es va començar a redactar un opuscle informatiu i descriptiu de les proves.

L'elaboració de les proves de traducció i interpretació de la primera convocatòria oficial va anar a càrrec de les facultats de traducció i interpretació; l'elaboració de la de dret, de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, i, la de català, de la Secció d'Avaluació de la Direcció General de Política Lingüística, que alhora coordinava i impulsava totes les accions.

Pel que fa a l'opuscle informatiu i descriptiu de les proves, es pretenia donar orientació a les persones interessades en el CTIJ a fi que els permetés de prendre decisions en relació amb els seus coneixements i amb la seva possibilitat de presentar-s'hi. L'opuscle conté tres apartats. En el primer, després d'una presentació breu, s'hi descriuen l'objectiu i l'estructura del CTIJ. Al segon, es van desgranant les descripcions detallades de les diverses proves que componen el CTIJ (prova de llengua catalana, prova de dret, prova de traducció i prova d'interpretació): s'hi especifiquen els objectius, l'estructura, els continguts i els criteris d'avaluació de cada prova i es donen exemples de preguntes. Al tercer, hi ha una extensa bibliografia per a cada tipus de prova. Finalment, l'opuscle inclou uns annexos que, de manera orientativa, informen

Autor

Sever Salvador i Padrosa

Servei d'Assessorament Lingüístic

Quadre 1. Dades de la primera convocatòria del CTIJ

	inscrits	presentats	aptes
prova de català	252	170 (67,4 %)	48 (28,2 %)
prova de dret	391	277 (70,8 %)	105 (37,9 %)

Quadre 2. Dades de participació a les proves de traducció i interpretació

	previsió	presentats	
A) Examinands	123	115 (93,4 %)	
B) Traduccions	previsió	realitzades	aptes
anglès	47	42(89,3 %)	6 (14,3 %)
espanyol	106	95 (89,6 %)	17 (17,9 %)
francès	39	32 (82,0 %)	8 (25,0 %)
total	192	169 (88,0 %)	31 (18,3 %)
	previsió	presentats	
A) Examinands	68	51 (75,0 %)	
B) Interpretacions	previsió	realitzades	aptes
anglès	22	15 (68,1 %)	7 (46,6 %)
espanyol	51	38 (74,5 %)	23 (60,5 %)
francès	27	20 (74,0 %)	10 (50,0 %)
total	100	73 (73,0 %)	40 (54,7 %)

sobre els textos que poden ser objecte de traducció jurada, sobre la tipologia d'errors de traducció i interpretació i sobre la llista de certificats i títols equivalents al certificat D de la Junta Permanent de Català.

Entre l'octubre i el desembre de 1995 van tenir lloc les proves de la primera convocatòria oficial del CTIJ, adreçada al públic en general. La convocatòria s'havia fet pública per mitjà de la Resolució de 13 de juliol de 1995 (DOGC 2083, de 2 d'agost de 1995). Aquesta Resolució preveia tots els requisits, els tràmits, els terminis i les dates en què calia dur a terme la inscripció i les proves. També s'hi feia referència a l'estructura i al contingut de les proves i a la composició del tribunal qualificador.

La inscripció —que va tenir lloc entre el 12 i el 22 de setembre de 1995— va ser molt alta: hi van haver 506 sol·licituds, de les quals 469 corresponien a persones que havien de fer les proves de català i/o dret (català, 252; dret, 391); 30, a persones que n'estaven exemptes, i 7, a persones excloses. El 23 d'octubre de 1995 van tenir lloc les proves de català i de dret. Les dades de participació són les del quadre 1.

Entre els aptes de les proves de català i de dret i els exemptes, hi havia un total de 129 persones que podien presentar-se a les

proves de traducció i/o d'interpretació (el 25,4 % de les 506 persones que havien presentat inicialment la sol·licitud d'inscripció).

Al cap d'un mes, els dies 27, 28 i 29 de novembre de 1995, van tenir lloc les proves de traducció d'anglès, espanyol i francès respectivament.

Les proves d'interpretació es van dur a terme entre el 4 i el 5 de desembre del mateix any. Pel que fa a les dades de participació a les proves de traducció, cal distingir dos conceptes: examinands i traduccions/interpretacions. Una cosa són els examinands (persones) que es van presentar a les proves i, una altra, les traduccions/interpretacions (exàmens) que van fer aquestes persones, ja que un examinand concret podia presentar-se des d'una fins a totes les tres llengües que es convocaven. Les dades de participació són les del quadre 2.

De cara la continuïtat del Certificat de traducció i d'interpretació jurades, hi ha la intenció de poder ampliar l'oferta de llengües (per exemple, a l'alemany, a l'italià o al portuguès) o estudiar la possibilitat d'alternar l'oferta anual de llengües. En tot cas, la decisió dependrà dels recursos disponibles.

El Registre de traductors i intèrprets jurats (RTIJ)

La posada en funcionament del RTIJ va ser més ràpida que la del CTIJ. El 25 de maig de 1994 ja es va obrir. D'aleshores ençà (febrer de 1996), 152 persones s'hi han inscrit.

El RTIJ, les dades del qual són públiques, conté la relació de les persones habilitades per exercir la professió de traductor o intèrpret jurat al català. La seva finalitat és, d'una banda, portar el control del nombre de persones registrades i de les habilitacions atorgades i, de l'altra, poder facilitar a tots els organismes, públics o privats, així com també als particulars, les dades i les referències dels traductors i intèrprets jurats en cas que necessitin els seus serveis. En aquest sentit, per exemple, i dins l'àmbit de la Direcció General de Política Lingüística, el RTIJ forneix dades al Linguatex (servei d'informació sobre la llengua catalana per videotex) ja que alimenta el directori d'adreces dels professionals de la TIJ, inclosos en el tercer bloc informatiu, *Serveis i professionals de la llengua*.

A cada persona que accedeix al RTIJ se li assigna un número. D'aquest número, que és personal, en poden dependre diverses habilitacions. Les habilitacions po-

aprovar-les. En aquest cas, la inscripció es fa d'ofici.

2a via: tenir el nomenament, en el moment d'entrada en vigor del Decret 87/1994, d'intèrpret jurat de català expedit pel Ministeri d'Afers Exteriors.

3a via: tenir el títol universitari de traductor i intèrpret i acreditar per mitjà d'un certificat acadèmic les llengües de les quals ha cursat, durant tres anys, estudis de traducció al català.

4a via: tenir el diploma universitari de postgrau de traducció juridicoadministrativa d'altres llengües al català.

En el cas de les tres darreres vies cal simplement presentar una sol·licitud, sense necessitat de presentar-se a les proves del CTIJ.

Les 152 persones que, des del maig de 1994 fins al febrer de 1996, han estat inscrites al RTIJ es reparteixen les habilitacions tal com consta al quadre 3.

Un cop fet l'assentament, els traductors i intèrprets jurats registrats ja estan en condicions d'exercir la seva feina dins de les demandes i les possibilitats que fixa el mercat. Sovint, també rebem peticions procedents de diferents àmbits com ara organismes públics, empreses privades, particulars que sol·liciten els serveis de traductors i intèrprets jurats. Des de la Secció d'Avalu-

Quadre 3. Habilitacions segons el RTIJ

llengües	modalitat	
	traducció	interpretació
alemany	3 (1,6 %)	0 (0 %)
anglès	48 (25,4 %)	8 (9,3 %)
espanyol	97 (51,3 %)	68 (79,0 %)
francès	41 (21,7 %)	1 (11,6 %)
total	189 (100 %)	86 (100 %)

den ser de diverses llengües i en les dues modalitats possibles (traducció i interpretació). Així, per exemple, una persona pot estar habilitada per fer només traduccions de l'anglès i, una altra, per fer només interpretacions d'aquesta llengua o bé una tercera persona pot estar habilitada per fer traduccions i interpretacions de diverses llengües alhora, etc.

Hi ha quatre vies o maneres d'accedir al RTIJ:

1a via: presentar-se a les proves del CTIJ i

acció facilitem immediatament les dades necessàries corresponents —dades que són públiques— a fi que l'usuari es pugui posar en contacte amb el professional que triï. Les dades de sol·licitants del servei de traductors i intèrprets jurats des del maig de 1994 fins al febrer de 1996 són les següents: particulars 7 (30,4 %) organismes públics 8 (34,8 %) empreses privades 7 (30,4 %) altres 1 (4,3 %) total 23 (100 %)

Quadre 4. Llengües sol·licitades i modalitat

	traducció	interpretació	total (%)
alemany	4	1	5 (16,1 %)
anglès	7	1	8 (25,8 %)
espanyol	14	2	16 (51,6 %)
francès	1	1	2 (6,5 %)
Total	26	6	31 (100 %)

Pel que fa a les llengües sol·licitades en aquest mateix període de temps, vegeu el quadre 4.

A part de les sol·licituds rebudes, la Secció d'Avaluació té en compte també la possibilitat de fer arribar informació del RTIJ a grups de destinataris concrets com ara els que estan vinculats a l'Administració de justícia.

Finalment podem afirmar que si el juny de 1993 el projecte de TIJ era tan sols un inici d'embrió, ara, a cavall de 1995 i 1996, el projecte ja ha esdevingut definitivament una realitat.

Nota

1. Vegeu SALVADOR I PADROSA, SEVER. «L'establiment dels certificats de traducció i d'interpretació jurades d'altres llengües del català: un projecte en execució». *Revista de Llengua i Dret* [Barcelona] (desembre de 1993), núm. 20, p. 117-131.